

К. Я. Кучерява,

*ст. викл. кафедри управління персоналом та економіки праці ХарPI НАДУ,
м. Харків*

ПОЛІПШЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОСГ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ КООПЕРАЦІЇ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ

Узагальнено організаційно-правові засади функціонування особистих селянських господарств. Запропоновано шляхи усунення системних прорахунків державного регулювання щодо залучення особистих селянських господарств до процесів сільськогосподарської кооперації.

Ключові слова: особисте селянське господарство, аграрний сектор, кооперація.

Аграрний сектор відіграє виключну роль у пом'якшенні економіко-політичних потрясінь останніх років для всього реального сектора України. Проте через відсутність якісних, системних зрушень у самому секторі, цей потенціал швидко вичерпується. Нестабільність економічної та геополітичної ситуації вкотре зміщує акцент уваги науковців, експертів, урядовців в бік дрібнотоварного сектора. Його значимість для аграрного сектора не викликає сумнівів. Проте й досі не створено належних умов для його функціонування, а вирішення проблеми залучення особистих селянських господарств (далі – ОСГ) до процесів кооперації має безсистемний характер.

Дослідження особливостей становлення, функціонування особистих селянських господарств, їх значення для розвитку аграрного сектора знайшли відображення в наукових працях: І. Гнибіденка, І. Демчака, В. Збарського, С. Киризюк, Т. Лютик, І. Прокопи, І. Свиноуса та ін. [3; 5; 8; 10; 16]. Зокрема, науковцями підіймаються проблеми забезпечення зайнятості та соціальної захищеності власників особистих селянських господарств, матеріально-технічного оснащення господарств, їх ролі у забезпеченні продовольчої безпеки держави та ін.

За нинішніх умов політико-економічної нестабільності, зниження ділової активності суб'єктами аграрного ринку, проблема залучення особистих селянських господарств до процесів сільськогосподарської кооперації, а разом з тим й входження їх до організованого ринку потребують подальшого аналізу.

Метою статті є узагальнення організаційно-правових засад функціонування особистих селянських господарств, пошук шляхів усунення системних прорахунків державного регулювання щодо їх залучення до організованих ринків аграрної продукції через розвиток кооперації.

Указ Президента “Про невідкладні заходи щодо прискорення реформування аграрного сектора економіки” від 3 грудня 1999 р. започаткував формування багатуокладної системи господарювання. Формою реалізації приватновласницьких інтересів селян стали фермерські та особисті господарства [7]. Цим указом селянству було надано широкі можливості і цей захід цілком себе виправдав. Дрібні виробники взяли на себе важливі суспільні функції: самозайнятості громадян, самозабезпечення продуктами харчування, формування доходів домогосподарств, економічної бази розвитку сільських територій, соціальної бази відтворення селянства тощо. Крім того, вони

забезпечують виробництво 97 % картоплі, близько 88 % овочів, понад 80 % плодово-ягідної продукції, майже 40 % м'яса, 77,5 % молока, більш ніж 86 % вовни та близько 98 % меду. На початок 2013 р. в Україні функціонувало 4,3 млн особистих селянських господарств, які обробляли близько 7 млн. гектарів землі, а вартість виробленої валової продукції (у базових цінах 2010 р.) сягала 118 млрд грн [19]. Більше того, за експертними оцінками науковців, забезпечити виробництво молока для споживання його на рівні раціональних норм до 2020 р. без особистих селянських господарств буде неможливо. Для цього нарощування виробництва молока має щорічно збільшуватися на 10 %. Наразі ж приріст складає лише 2-3 %. Аналогічна ситуація з виробництвом м'яса, де необхідно забезпечити приріст у 2 рази [15]. З іншого боку, деякі дослідники вважають, що майбутнє аграрного виробництва належить виключно великим сільгоспвиробникам [18]. З цього приводу слушною є думка В. Збарського, який зазначає, що слід чітко розділяти роль господарств населення в перехідній і в перспективній моделі аграрної економіки. Щодо першої, то тут господарства населення відіграли роль стабілізуючого чинника в умовах кризи суспільного сектора. Стосовно перспектив розвитку господарств населення, то тут необхідно зважати на дію багатьох обставин [7].

Правовою основою функціонування особистих селянських господарств виступають Конституція України, Земельний кодекс України, Цивільний кодекс України, Закон України "Про особисте селянське господарство", інші нормативно-правові акти. Особисте селянське господарство як особлива форма господарювання характеризується низкою ознак.

По-перше, суб'єктом права на ведення особистого селянського господарства є виключно фізична особа або фізичні особи, які перебувають у сімейних або родинних стосунках та спільно проживають. Таким чином, членами господарств є не тільки власники земельних ділянок для ведення особистого селянського господарства, а всі члени сімей, що проживають разом з ними. Це визначає особливості правового режиму майна для ведення особистих селянських господарств. Їх суб'єктом є виключно фізичні особи. Майно, яке набуто сім'єю, належить громадянам, що входять до складу сім'ї, на праві спільної сумісної власності. Майно, яке набуто громадянами, які не перебувають у сімейних відносинах, належить їм на праві спільної часткової власності [1].

По-друге, ведення особистого селянського господарства не вважається підприємницькою діяльністю. Відповідно власники особистих селянських господарств не зобов'язані реєструватись фізичною особою-підприємцем чи засновувати юридичну особу, а відтак, автоматично позбавляються статусу сільгоспвиробника. Питання щодо того чи можна вважати діяльність особистих селянських господарств підприємницькою, є дискусійним навіть серед науковців. Ті, хто вважають, що така діяльність носить підприємницький характер, оперують тим, що: сама специфіка сільськогосподарського виробництва природно полягає в особливій ролі сільського підприємця; в особистому селянському господарстві селянин є вільним підприємцем, бо на свій страх і ризик виробляє продукцію, керується економічною вигодою, реалізує лишки сільськогосподарської продукції. Проте супротивники такого підходу наголошують, що ці форми господарювання не підлягають обов'язковій державній реєстрації як суб'єкти підприємництва; їх виробництво не спрямоване на систематичне одержання прибутку, а отриманий грошовий дохід, як правило, спрямований не на виробничі, а на споживчі цілі; за економічною сутністю особисте селянське господарство є натуральним [5]. Стосовно реєстрації профільний закон визначає таке – облік особистих селянських господарств здійснюють місцеві органи врядування за

місцем розташування земельної ділянки в порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади. На практиці їх реєстрація відбувається відповідно до Порядку обліку особистих селянських господарств сільськими, селищними та міськими радами, затвердженого наказом Держкомстату від 26.10.2009 № 409 [2].

Хоча законодавець не визнає таку діяльність підприємницькою, особи, котрі ведуть особисте селянське господарство, належать до зайнятого населення за умови, що робота в цьому господарстві для них є основною. Це положення є одним з найпроблемніших в контексті правового регулювання праці членів особистих селянських господарств. Адже на практиці наявність навіть найменшої земельної ділянки і якої-небудь худоби – підстава для служби зайнятості у відмові від взяття на облік. Відтак, абсолютна більшість особистих селянських господарств не вносить єдиного соціального внеску, а зайняті там працівники соціально незахищені [3]. Наразі законодавчою спробою вирішити це питання є проект Закону України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо зайнятості членів особистих селянських господарств” № 2214-1 від 19.02.2013 р. [13].

По-третє, фізична особа має у своєму розпорядженні земельну ділянку для ведення особистого селянського господарства. Правові засади використання земельних ділянок для ведення особистого селянського господарства визначають наступні форми використання – право власності та право оренди. Розміри таких ділянок мають сягати не більше 2 га, але в разі отримання в натурі (на місцевості) земельної частки (паю) та її спадкування членами особистого селянського господарства відповідно до закону ділянка може бути збільшена. Земельний кодекс розрізняє два окремих способи безоплатного отримання громадянами земельних ділянок: приватизація земельної ділянки, яка перебуває в користуванні громадянина та передача земельних ділянок у власність громадян. Третім способом виділяється ще набуття права на земельну ділянку за давністю користування (набувальна давність), але враховуючи правові позиції Верховного суду України, положення про набувальну давність почнуть діяти лише з 2016 р. [4].

Наявність у законі норми щодо максимально можливого розміру земельної ділянки для ведення особистого селянського господарства та норми, що передбачає можливість збільшення площі такої ділянки породжують суперечність. Так, І. Гнибіденко зазначає, що земельні угіддя значної частини особистих селянських господарств сягають десятки гектарів, і в них виробництво сільгосппродукції здійснюється здебільшого для продажу. Тож “незрозумілим є положення статті 1 Закону про те, що ОСГ не є суб’єктами господарювання, не повинні реєструватися як юридичні особи, а їх діяльність не відноситься до підприємницької”. Невизначеність їх юридичного статусу призводить до тінзації їх діяльності [3]. Закон встановлює максимальний розмір ділянки та умови, за яких ця ділянка може бути збільшена. Але, як справедливо зазначає І. Демчак, немає обмежень щодо її мінімального розміру, починаючи з якого можна вважати, що громадянин самозабезпечений і не може розраховувати на соціальну допомогу. Наслідком є звуження меж соціальних гарантій для селянина [6].

Стаття 7 Закону України “Про особисте селянське господарство” зобов’язує членів особистих селянських господарств використовувати земельні ділянки за цільовим призначенням. Це передбачає вирощування сільськогосподарської продукції та забезпечення кормами власної худоби й птиці. Але якщо з цим все зрозуміло, то питання будівництва нерухомих об’єктів на землях, виділених для ведення особистого селянського господарства лишається невирішеним. Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства дотримується позиції, що будівництво нерухомих

об'єктів на відповідних землях є недопустимим, якщо не відбулася зміна цільового призначення певної частини земельної ділянки, відведеної під особисте селянське господарство, на земельну ділянку житлової та громадської забудови. У цьому питанні профільне Міністерство керується підпунктом "б" п. 15 Перехідних положень Земельного кодексу, згідно якого до набрання чинності законом про обіг земель сільськогосподарського призначення, але не раніше 1 січня 2016 р., не допускається купівля-продаж або іншим способом відчуження земельних ділянок і зміна цільового призначення земельних ділянок, виділених в натурі (на місцевості) власникам земельних часток (паїв) для ведення особистого селянського господарства. Проте така заборона не корелюється з іншими положеннями. Чинне законодавство не містить чіткої заборони зводити житлові будинки та інші споруди на землях особистих селянських господарств, а навпаки, презюмує їх існування. Так, положення статті 10 Закону вказує на державну підтримку у веденні особистого селянського господарства шляхом отримання кредитів для будівництва житла, господарських будівель і споруд та ін. Положення ст. 7 Закону визначає право членів особистого селянського господарства реалізовувати надлишки виробленої продукції; надавати послуги з використанням майна особистого селянського господарства. Це значить, що члени особистих селянських господарств мають право утримувати склад для надлишків такої продукції, надавати послуги з використанням майна особистого селянського господарства. Але діючий мораторій практично унеможливило легальне будівництво на землях членів ОСГ [9].

Наступна ознака – метою особистих селянських господарств є задоволення особистих потреб у сільськогосподарській продукції та реалізації її надлишків. На сьогодні особисті селянські господарства є чи не єдиним джерелом виживання для значної частини селян. Зайняті в особистих селянських господарствах нині становлять майже 77 % загальної кількості зайнятих в аграрній сфері і майже 40 % від загальної чисельності зайнятого сільського населення. За результатами досліджень Міжнародної організації праці та Світового банку, близько 29 % українців живуть за межею бідності, а 78 % усіх бідних становлять сім'ї, в яких хтось з дорослих працює [16]. За таких умов основною метою особистих селянських господарств є задоволення особистих потреб і про вихід на ринок, отримання статусу сільгоспвиробника тощо мова взагалі не йде. При цьому наразі близько 20 % ОСГ за багатьма показниками відповідають сімейним фермам [19]. Ці дані є підтвердженням тенденції до перерозподілу особистих селянських господарств за рівнем товарності. Таким чином, розгляд цього питання вимагає диференційованого підходу.

В європейській та українській науці відсутня єдина позиція щодо критерію для визначення ступеня товарності господарств. На нашу думку, для умов функціонування вітчизняного аграрного сектора доцільним є використання комплексного критерію, запропонованого С. Киристюк, що об'єднує показники виробництва сільськогосподарської продукції та частки реалізованої продукції: споживчі ОСГ – ті, що не реалізують продукцію; напівспоживчі ОСГ – частка реалізованої продукції не перевищує 50 %; товарні ОСГ – ті, які виробляють обсяг продукції не менше прожиткового рівня в розрахунку на одного члена господарства й реалізують понад 50 % загального обсягу виробленої продукції [8]. Зокрема, однією з найбільших проблем, з якою стикаються товарні ОСГ, є реалізація виробленої сільгосппродукції та отримання максимального доходу від реалізації продукції сільського господарства. Т. Лютик, досліджуючи проблему економіко-організаційний механізм функціонування особистих селянських господарств, зазначає, що резервами підвищення товарності та конкурентоспроможності особистих селянських господарств є вертикальна та горизонтальна інтеграція у

кооперативні структури. Ефективність вертикальної кооперативної інтеграції обумовлена тим, що кругообіг капіталу в межах кооперативу без виходу в зовнішнє середовище не оподатковується через неприбуткову природу сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, оскільки вони є продовженням основного виробництва господарств своїх членів. Установлено, що сума прибутку від руху продукції в кооперативному маркетинговому каналі, порівняно з комерційним, збільшується на 70,9 % [10]. За підрахунками Союзу сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів України, орієнтовані втрати особистих селянських господарств в порівнянні закупівельних цін посередниками та кооперативами у 2011-2012 рр. сягнули 52,5 млрд грн [14].

Не менш важливою проблемою в цьому розрізі є відповідність харчових продуктів міжнародним стандартам якості та безпеки. Під час вступу до Світової організації торгівлі Україна взяла на себе низку зобов'язань, Верховна Рада ухвалила нову редакцію прийнятого ще 1997 р. закону “Про безпечність та якість харчових продуктів”. З 1 січня 2015 року в Україні мала набути чинності заборона реалізації гуртом і вроздріб необробленого молока, сиру домашнього виробництва, а також м'яса тварин так званого подвірного забою. Але через неготовність мережі приймальних пунктів вдруге маємо пролонгацію обмежувальних норм та Закон України “Про внесення змін до Закону “Про безпечність та якість харчових продуктів” [11]. Наразі ж проблема стоїть гостро й потребує вирішення.

Значної уваги викликає питання оподаткування членів особистих селянських господарств. Доходи громадян, одержані від ведення особистого селянського господарства, оподатковуються згідно зі ст. 165.1.24 Податкового кодексу України [12]. Вивчаючи дане питання науковці пропонують різні способи оподаткування та розподілу одержаних прибутків. Але часто з їх поля зору зникає ключова деталь – проблема адекватного оцінювання доходів членів особистих селянських господарств. Окремий документ, що регламентує оцінювання доходів від ведення особистого селянського господарства наразі відсутній. Перші нормативи були встановлені в 1998 р. Згодом було розроблено нормативи доходу від паїв, здійснено одноразову індексацію нормативів доходів від земельних ділянок для особистих селянських господарств. Право встановлення нормативів уряд делегував на обласний рівень, не визначивши при цьому базових правил уніфікації механізму встановлення нормативів на рівні регіонів. Наслідком таких дій стало повне розкоординування процесу індексації нормативів та їх невідповідність змінам життєвих реалій. Експертами центру соціально-економічних досліджень CASE Україна, на основі аналізу міжнародного досвіду, було розроблено пропозиції щодо оцінювання доходів від сільськогосподарської діяльності домогосподарств та єдиних правил перегляду/коригування таких нормативів [17]. Ураховуючи, що особисте селянське господарство як господарська діяльність, яка проводиться з метою задоволення особистих потреб, передбачає, що основна частина продукту виробляється в господарствах населення, розташованих в сільській місцевості, вважаємо, що запропонована методологія може бути взята за основу для оцінювання доходів від ведення особистого селянського господарства.

Специфіка організаційно-правової форми особистих селянських господарств позбавляє їх доступу до фінансових ринків, до організованих ринків збуту продукції, породжує необхідність працювати з посередниками. Виходом із цієї ситуації могло б стати залучення їх до кооперативів. Але відсутність статусу сільгоспвиробника нівелює цю можливість. Це вимагає визначення й вирішення низки суперечностей, що характерні цій формі господарювання як в організаційному, так і в правовому полі.

Таким чином, узагальнення організаційно-правових засад функціонування особистих селянських господарств дозволяє визначити наступні прорахунки в процесі їх залучення до сільськогосподарської кооперації:

1. Удосконалення методології адекватного оцінювання доходів від ведення особистого селянського господарства. Це дасть змогу: отримувати повну інформацію щодо дійсних масштабів товарності особистих селянських господарств, де буде відображено реальну картину щодо необхідності, напрямів та розміру державної підтримки цих форм господарювання; усунути нерівномірний розподіл податкового тягаря в різних регіонах шляхом розробки єдиних базових правил уніфікації механізму встановлення нормативів.

2. Визначення єдиного, офіційно визнаного критерію для оцінки ступеня товарності господарств. У контексті євроінтеграційних процесів ця проблема буде загострюватись. Для всіх форм сільськогосподарської діяльності європейського простору характерною є розвиненість грошових операцій, що обумовлює побудову системи чіткого фінансового звітування. Наразі, більшість товарних ОСГ знаходиться поза межами організованої системи фінансової звітності. Виявлення товарних ОСГ автоматично вирішить не тільки цю проблему, а й проблему статусу сільгоспвиробника, що дозволить значно підвищити рівень охоплення їх кооперативними зв'язками. Це, у свою чергу, покращить питання кредитного фінансування, адже банки чітко розумітимуть з ким працюють. З іншого боку, якщо селянин матиме чітке розуміння, що держава не стягуватиме з нього додаткові кошти, в той час як ведення особистого селянського господарства є єдиним способом виживання (а не отримання прибутку), це послабить соціальну напругу на селі.

3. Упорядкування системи оподаткування особистих селянських господарств. Мається на увазі, що врегулювання вищевказаних процесів дозволить не тільки диференційовано підійти до вирішення цієї проблеми, а й в кінцевому рахунку сприятиме детінізації цього виду господарської діяльності, скорочення неформального сектору зайнятості, правовому врегулюванню праці членів особистих селянських господарств. Окрім того, чітко регламентована й визначена процедура оподаткування на рівні особистого селянського господарства сприятиме врегулюванню питання оподаткування на наступному рівні – рівні кооперативу. Адже хоча неприбутковий статус кооперативу визнано законодавчо, на практиці це й досі викликає низку суперечок. Через тінізацію діяльності товарних ОСГ, вони мають змогу уникнути стягнення податків, далі, об'єднуючись у кооператив, неприбутковий статус останнього знову дозволяє від них ухилятися.

4. Удосконалення земельних відносин. Йдеться про можливість будівництва на землях, відведених для ведення особистого селянського господарства. Адже, залучаючи ці форми господарства до процесів кооперації, ми повинні передбачити для них можливість будувати споруди й приміщення, необхідні для повноцінного функціонування новостворених кооперативів. Це вимагає розробки та фіксації відповідної норми, згідно якої власникам особистих селянських господарств, членам кооперативів, надаватиметься право на будівництво таких приміщень.

У контексті поставленої мети свідомо упущені питання прямої державної фінансової підтримки, а саме бюджетних дотацій, адресних виплат. На наш погляд, усунення прогалин у вищевказаних напрямках є не менш дієвим механізмом вирішення проблеми повноцінного входження особистих селянських господарств до ринкової системи в цілому. Більше того, такі заходи не суперечать вимогам щодо системи підтримки сільгоспвиробників заходами “жовтої” та “зеленої” скриньок.

Література:

1. Про особисте селянське господарство : Закон України від 15 травня 2003 р. № 742-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>.
2. Безробітна чи таки одноосібник? // Рідне село [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ridneselo.com>.
3. *Гнибіденко І. Ф.* Трансформація ринку праці на селі: перспективи оптимізації неформальної зайнятості сільського населення / І. Ф. Гнибіденко, А. Д. Руснак // *Економіка України.* – 2014. – № 4.
4. *Горпинюк І.* Безоплатне набуття права власності на земельні ділянки для ведення особистого селянського господарства / І. Горпинюк // *Агробізнес сьогодні* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.agro-business.com.ua>.
5. *Гринчук Ю. О.* Методичні підходи до трактування поняття “особисте селянське господарство” як форми дрібногосподарного виробництва / Ю. О. Гринчук, І. В. Свиноус // *Економіка та управління АПК* : зб. наук. пр. Білоцерк. нац. аграрн. ун-т. – Біла Церква, 2012. – Вип. 8 (95).
6. *Демчак І. М.* Зайнятість сільського населення, її специфіка та особливості / І. М. Демчак // *Ринок праці сільської місцевості: стан та перспективи розвитку* : матеріали круглого столу (4 грудня 2013 р., м. Київ) / упоряд. І. Ф. Гнибіденко, Л. Г. Новаш. – К. : ІПК ДСЗУ, 2014.
7. *Збарський В. К.* Особисте селянське господарство у забезпеченні продовольчої безпеки України / В. К. Збарський, О. О. Непочатенко // зб. наук. пр. Уманського національного університету садівництва ; редкол. : А. Ф. Головчук (відп. ред.) та ін. – Умань, 2011. – Вип. 76. – Ч. 2: Економіка. – 412 с.
8. *Киризиук С. В.* Підвищення участі особистих селянських господарств у формуванні сільської економіки / С. В. Киризиук // *Актуальні питання економічних наук* : зб. матеріалів І Міжнародної наук.-практ. конф. (м. Донецьк, 28-29 червня 2013 р.) / Східноукраїнський ін-т економіки та управління. – Донецьк : ГО “СІЕУ”, 2013.
9. *Лідовець Т. М.* Право на забудову житлових, господарських будівель та споруд на землях особистого селянського господарства / Т. М. Лідовець // *Часопис Національного університету “Острозька академія”*. Серія “Право”. – 2012. – № 1 (5).
10. *Лютик Т. В.* Економіко-організаційний механізм функціонування особистих селянських господарств : автореф. дис. ... к.е.н. : 08.07.02 / Т. В. Лютик. – Х., 2006. – 20 с.
11. *Павленко О.* Знято заборону на продаж продукції домогосподарств з 1 січня 2015 року / О. Павленко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://1tv.com.ua>.
12. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>
13. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо зайнятості членів особистих селянських господарств : проект Закону від 19.02.2013 р. № 2214-1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://search.ligazakon.ua>.
14. Програма розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів на 2013 – 2020 рр. : Проект. – К., 2012.
15. Про круглий стіл “Сімейні ферми: стан та перспективи розвитку” / Національний науковий центр “Інститут аграрної економіки” // *Сімейні ферми: стан та перспективи розвитку* : круглий стіл, 18.06.2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://naas.gov.ua>.
16. *Прокопа І. В.* Формалізація зайнятості в особистих селянських господарствах: проблема і підходи до її розв’язання / І. В. Прокопа // *Ринок праці сільської місцевості: стан та перспективи розвитку* : матеріали круглого столу (4 грудня 2013 р., м. Київ) / упоряд. І. Ф. Гнибіденко, Л. Г. Новаш. – К. : ІПК ДСЗУ, 2014.
17. Пропозиції щодо оцінювання доходів домогосподарств від провадження сільськогосподарської діяльності для цілей формування політики соціальної допомоги / Центр соціально-економічних досліджень CASE Україна [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://case-ukraine.com.ua>.
18. *Табенська О. І.* Сучасні інтеграційні процеси в агропромисловому комплексі України / О. І. Табенська // *Зб. наук. пр. ВНАУ. Серія “Економічні науки”, 2013. – № 3 (80).*
19. *Тернівський Т.* Як розвиваються сімейні ферми в Україні [Електронний ресурс] / Т. Тернівський // *Національний прес-клуб з аграрних та земельних питань.* – 22.10.2014. – Режим доступу : <http://socportal.info>.

Kucheriava K. Ya. Optimizing organizational and legal framework for personal peasant farms as cooperation development basis in agricultural sector.

A generalization of the organizational and legal framework for personal peasant farms has been made. Ways have been proposed to avoid systemic misjudgments of state regulation with regard to getting personal peasant farming involved in the agricultural cooperation processes.

Key words: personal peasant farm, agricultural sector, cooperation.

Надійшла до редколегії 10.02.2015 р.

УДК 351:796.011.1:615.825

І. Є. Рибчич,

аспірант кафедри соціальної і гуманітарної політики ХарPI НАДУ,
м. Харків

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СФЕРИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ В УКРАЇНІ

Досліджено концептуальні засади державного управління розвитком сфери фізичної культури і спорту в Україні. Окреслено понятійно-категоріальний апарат механізмів державного регулювання фінансово-економічного стану галузі. Проаналізовано адміністративно-правові аспекти ресурсного забезпечення розвитку спорту в Україні. З'ясовано вплив соціально-гуманітарної політики держави на стан розвитку фізичної культури населення.

Ключові слова: державне управління, фізична культура, населення, регулювання, ресурсне забезпечення, спорт, сфера, розвиток.

Реформаційні процеси, що відбуваються в Україні, спричиняють істотні зміни в усіх сферах суспільного життя. Даний факт обумовлює необхідність вирішення проблеми поступального інноваційного розвитку сфери фізичної культури та спорту в умовах розвитку ринкових відносин на основі відповідного ефективного механізму державного регулювання та розбудови соціально орієнтованої економічної політики.

На сучасному етапі розвитку українського суспільства актуальним є всебічне підтримання сфери фізичної культури та спорту з боку держави. Тільки за умови оптимального поєднання дій усіх зацікавлених суб'єктів управління стане реальним забезпечення людини оптимальною руховою активністю протягом усього життя, досягнення нею достатнього рівня фізичної та функціональної підготовленості, упровадження традицій здорового способу життя, сприяння її соціальному, біологічному та психічному благополуччю.

За сучасних умов відбувається процес спеціалізації наукового знання, становлення наукових шкіл досліджень розвитку сфери фізичної культури та спорту. Широке коло питань, пов'язаних із дослідженням проблематики управління розвитком сфери фізичної культури та спорту на державному і регіональному рівні, знайшло своє відображення у працях відомих вітчизняних вчених і фахівців: В. Бауєр, І. Бланк, В. Базилевич, П. Бубенко, М. Дутчак, Ю. Мічуда, В. Мудрик, І. Приходько, Г. Пуятіна, П. Рожков. Окремі адміністративно-правові аспекти означеної проблеми досліджували такі вітчизняні та зарубіжні фахівці: В. Авер'янов, С. Алексєєв,